

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 19. števil. „Slov. Gospodarja“.

1889.

9. maja.

5.

C. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

(Dalje.)

IV. Njih ekscelencija prem. gosp. knezoškof dr. Jakob Maks. Stepischnegg.

Dne 29. aprila t. l. doteklo je petdeset let, odkar so bili Njih ekscelencija naš prem. knezoškof Jakob Maksimilijan na vseučilišči Dunajskem slovesno proglašeni za doktorja sv. pisma. Takšen jubilej se gotovo prav redko kje obhaja. On je tembolj pomenljiv zato, ker so imenovani slavljeneč bili prvi duhovnik Štajarski iz škofije Lavantske, ki so kot ud c. kr. zavoda za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji dosegli čast doktorsko. Naj podamo naslednje črtice iz Njih trudapolnega življenja, kakor smo jih ali slišali na den Njih zlate sv. meše iz Njih lastnih ust ali smo jih posneli iz koledarja družbe sv. Mohorja za l. 1888 ali pa smo jih sestavili na podlagi lastne skušnje.

Rodili so se naš slavljeneč v mestu Celji v gospodski ulici hiš. št. 124. Oče, Celjski meščan in tesarski mojster, gospod Jurij Stepišnik po imenu, izhajali so jim iz poštene kmečke rodbine iz Trnovelj v fari Vojniški, mati, Marija, rojena Plešnik, pa so jim bili doma iz Letuša v fari Braslovški. Imeli so naš doktor jubilar, kolikor je piscu teh vrstic znano, 3 brate in 2 sestre. Dva brata postala sta Celjska meščana-obrtnika. Izmed teh bil je g. Maks Stepišnik župan Celjski in vstanovitelj imovite mestne hranilnice. Najstarejši brat, č. g. Jurij bili so pa vže dne 7. avgusta l. 1831 v mešnika posvečeni. Umrli so potem dne 10. maja l. 1862 kot kn. šk. duhovni svetovalec in župnik pri sv. Petru pod sv. Gorami, še ne prav 53 let stari. Kakor krstna knjiga mestne Celjske fare od l. 1815 pričuje, prejeli so današnji naš knezoškof že na svoj rojstni den 22. julija 1815 sv. krst ter pri njem sv. Jakoba in sv. Ignacija za krstna priprošnjika. Pri krščevanji držala sta jih g. Matija Karol Ipavc, ranocelnik v Celji in njih soproga Ana. Krstili so jih istodobni Celjski kapelan, a poznejši župnik Žalski in častni kanonik cerkve Lavantske, pokoj. gosp. Valentin Predonik, ki so ta opravke lastnoročno vpisali v krstno matico E na strani 573.

Male in latinske šole obiskovali so naš sedanji knezoškof v svojem rojstnem mestu Celji,

modroslovske pa v Celovci in v Gradci. Ko jim je bilo še le 17 let, stali so že na razpotji, da si izberejo stan za celo življenje. Svet obetal jim je obilo slave in imenitnih služeb, a odklonili so vse te njegove ponudbe ter so si izvolili stan duhovniški. Kot 21-letni mladenič dovršili so l. 1836 vse bogoslovske šole v Krško-Lavantski duhovščini v Celovci ter so kakor Benjamin (t. j. najmlajši) stali na čelu svojih 24 sošolcev in ob enem vsega obširnega semenišča ali bogoslovja.

Po cerkvenih postavah škof nikogar pred dovršenim 23. letom njegove starosti ne smejo brez papeževega posebnega dovoljenja v mešnika posvetiti. Tadanji knezoškof Lavantski Ignacij Franc obrnili so se s prošnjo — namesto do sv. očeta v Rim za spregled v oziru na pomanjkanje starosti tega bogoslovca — do svetlega cesarja Franca, naj izšolanega bogoslovca, g. Jakoba Stepišnika sprejmejo v c. kr. Frintanej na Dunaji. Dasiravno je bil ta c. kr. zavod ustanovljen le za mešnike, vzeli so svetli cesar na posebne razmere milostno ozir ter so današnjega knezoškofa Lavantskega vsprejeli v c. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov pri sv. Avguštinu na Dunaji, če tudi še takrat niso bili ne mešnik, niti niso imeli nobenega višjih sv. redov.

Dne 26. septembra l. 1836. dospeli so gosp. Jakob Stepišnik na Dunaj. Učili so se, kakor povsodi, tako tudi tam prav marljivo. Nobenega, še tako strogega izpita se niso strašili. Leta 1838 dopolnili so za prejem višjih sv. redov potrebno starost. Meseca julija šli so g. doktorand Stepišnik z Dunaja v Šent-Audraž (na Koroškem), da z onimi bogoslovci, ki so bili v šolah 2 leti za njimi, ob enem prejmejo zakrament sv. reda. Na „Porcijunkulo“ (dne 2. avgusta) 1838 so jih knezoškof Ignacij Franc v mešnika posvetili. V nedeljo, dne 19. avgusta 1838 peli so na veliko radost Celjanov njihov rojak v cerkvi sv. Jožefa, na prijaznem griču poleg Celja, svojo prvo ali novo sv. mešo. Tadanji špirtuval, g. Anton Slomšek, prišli so iz Celovca v Celje, da so pri tej imenitni novi meši govorili krščansko besedo, katero so pozneje priobčili v svojej knjigi „Mnemosynon“ imenovanj. Krasen početek te pridige ponatisnjen je tudi v koledarji družbe sv. Mohorja za l. 1888. Ali je pač kdo izmed brezštevilnih poslušalcev takrat slutil, da vidi dva bodoča kne-

in terjajo iz nova, naj se precej rešijo v zmislu člena 19. državnega osnovnega zakona. Tudi zaželeni pedagoški pouk dali so deželni šolski svet in k večjemu 2 do 3 ure na teden. Zastran plačila zavračajo deželni šolski svet na § 6 šolskega zakona, iz katerega lahko sam poizvé, kdo ima tukaj plačevati.

To je bil drugi poraz za deželni šolski svet štajarski; ta je sedaj prisiljen došle pritožbe odposlati naučnemu ministerstvu, kjer bodo rešene, kakor druge pred njimi, v zmislu člena 19. državnega osnovnega zakona. Gospodje v Gradci so hoteli vse ponemčiti, a sedaj morajo doživeti, da še tisto nepotrebno nemščino, katero smo dobrohotni Slovenci doslej v svojih šolah trpeli, stisnejo v prave meje. Nemško-liberalni deželni svet nahaja se v sitnih zadregah. Svetujemo, naj prečita nemškega pesnika Rückerta pesen: „Der Hausherr und die Katzen“, to je: hišni gospodar in mačke (Veselost, na desni) ter premišljuje naslednjo vrstico „Blinder Eifer schadet nur“, to je: strast slepi in le škoduje! (Dalje prih.)

Namen in pomen verske šole.

(Dalje.)

Vi morebiti mislite, da je v zadnjem času boljše. Jaz Vas moram iznenaditi ter navesti govore pri učiteljskih zborovanjih in sklepe. V Celovci je nekdanja petočlenna avstrijska učiteljska skupščina sklenila to-le resolucijo: „Z ozirom na to, da se verski poduk opira na dogme, katerih vsebina je v nasprotju z naravoslovjem in praktičnimi zahtevami vsakdanjega življenja, izreče se petočlenna avstrijska učiteljska skupščina iz pedagoških vzrokov proti veronauku v šoli“. (Prav dobro! Čujte, čujte! na desnici.)

Leta 1885 je neki učitelj in vrednik društva nekega lista na shodu nižje-avstrijskega učiteljskega v Mistelbachu imel govor, ki je bil s pohvalo sprejet. Dotično mesto se glasi: „Nemogoče je z duhovniki sodelovati; učitelj uči podlago moderne vednosti, duhovnik srednjeveško šolastiko, učitelj uči boj za obstanek, duhovnik veselje nebes; nepremostljiv prepad je med obema vzgojiteljema človeštva, mi ne moremo nazaj, mi moramo vednosti učiti, kakor jih daje kultura“. (Veselost na desnici.)

Ugovarjali mi bote, da je to iz leta 1885 in ne iz leta 1889. Gospôda, minolo poletje Vam je še blizu. V Gradci je bil učiteljski shod, kjer so bili gospodje nezadovoljni z mojim predlogom. Z velikim veseljem so pozdravili Nestorja liberalnih učiteljev, ki je rekel med drugim: „Po mojem prepričanju ne pride šola nikoli do trdnega stališča; vedno bo stvar pre-

pira in boja, dokler se popolnoma ne ločite cerkev in šola. Tu so nasprotja, ki se ne morejo poravnati. Tisti, ki misli, da morete šola in cerkev biti pod jedno streho, je po moji misli bedak, omahljiv značaj, ali pa dobrosrčen mož, ki hoče obema prav storiti, ali to se ne dá zvršiti. Bodimo skromni; trdimo, da ne moremo dokazati, kar cerkev uči v dogmah; mi nočemo nikogar odgovarjati od vere, pa tudi nikomur je vsiljevati“. (Dr. Polak: Dobro!)

Gospôda, sami sodite, ali še smemo takim učiteljem, ki imajo take namene, izročiti versko vzgojo našega ljudstva brez verskega nadzorstva? Zelo in odkritosrčno spoštujem plemeniti in trudapolni poklic ljudskega učitelja, ki služi človeštvu. Kar so podčastniki za armado, to so ljudski učitelji za moderno kulturo, ki dobé duha otroka kot novince, učijo ga hoditi in najboljšega orožja, jezika in pisave. (Čujte, čujte!)

Čislam in spoštujem učiteljstvo, dokler v svojih mejah vestno izvršuje svoj poklic; ako pa učiteljski voditelji prestopijo meje poklica ter gredo na politično polje na povelje stranke, katere glasila se jim dobrikajo, na slovstveno polje s hipotezami, ki so v modi, in na versko polje v imenu neke premočne filozofije, potem smemo pač vprašati po naslovih, ki opravičujejo to postopanje. Te naslove moramo iskati zunaj strokovne omike, ki je potrebna za vsak stan, te moramo iskati v splošnji omiki, ki se dobi v pripravnih. To je navadno šest razredov gimnazije brez grščine in nemščine. In iz te svetle visočine gledajo na nas revne nevedneže (Prav dobro!), ki smo se po gimnazijskih naukih posvetili jurističnim, bogoslovskim, diplomatskim ali vojaškim vedam, iz te visočine gledajo na nasprotje med vednostjo in vero, med vednostjo, kateri se ravno niso posebno približali, in vero, katero lažje zavržejo, nego se je ude in spolnjujejo. (Pohvala na desnici.)

Secchi, največji moderni astronom, solnčni fizik in spektralni analitik je znal zvezati slavo učenjaka z duhovnikovo pobožnostjo, in Pasteur, največji živeči biolog, veruje na Boga, kakor vsak najpriprostejši človek. Toda liberalni elementi učiteljstva zasledili so strašno nasprotje med vero in vednostjo in ga kot svoj sklep objavljajo svetu. (Prav dobro! na desnici.) In z ozirom na ta javni boj proti veri, ki se ponavlja vsako leto in objavlja v uradni obliki, očita poslanec za trgovsko zbornico v Hebu oni stranki, katero je ljudstvo sem poslalo, da bi mu branili vero, da je iz farizejev. Gospôda moja! Tako očitane ne potrebuje premisleka. Vendar pa moramo obžaljevati, da se mož tolikega imena poslužuje zaničevanja, ko ni imel dokazov. (Glasna pohvala na desnici.) Pa sam je čutil, da mora še za jeden korak naprej, in tu se nam je izpovedal. Rekel je, da prizna,